

Застосування технологічних прийомів, як основних чинників, у розв'язанні проблеми розкриття змісту сучасної вокальної музики, де синтезуються традиційні засоби музичної виразності із новітніми виконавськими техніками. У вокальному мистецтві - це майбутній співак, який зможе використовувати на практиці прийоми сучасної вокальної техніки, а саме: техніки гри тембрами, вміння застосовувати у співі мовні інтонації, майстерно передавати психологічні моменти в музиці.

Використана література:

1. *Бабіч Д. Р.* Формування виконавської майстерності майбутніх артистів естрадних ансамблів : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання музики і музичного виховання" / Д. Р. Бабіч. – К., 2004. – 187 с.
2. *Бентя Ю.* Музиканти, пред'явіть ваші ноти. Молоді українські композитори: як вони поживають і що вони пишуть / Юлія Бентя // Культура. Дзеркало тижня. – 2009. – № 38. – 10 жовт. – 22 с.
3. *Дрожжина Н. В.* Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради : дис. канд. мистецтвознавства / Дрожжина Наталія Володимирівна ; Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. – Х., 2008. – 220 с.

Сиротюк Т. А., Дацко Я. О. *Роль вокально-исполнительского искусства в подготовке будущих вокалистов.*

В статье показаны отдельные аспекты влияния вокально-исполнительского искусства на подготовку будущих вокалистов в высших учебных заведениях Украины.

Ключевые слова: *подготовка специалистов, подготовка вокалистов, вокально-исполнительское искусство.*

Sirotyuk T. A., Dacko YA. O. *Role of vocally performance art in preparation of future vocalists.*

In the article the separate aspects of influence of vocally performance art are rotined on preparation of future vocalists in higher educational establishments of Ukraine.

Keywords: *preparation of specialists, preparation of vocalists, vocally performance art.*

УДК: 373:58

Сілохін Ю. В.

Бердянський державний педагогічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДИК У ТРУДОВОМУ НАВЧАННІ УЧНІВ

У статті висвітлені можливості та доцільність використання інтерактивних методик у трудовому навчанні учнів ЗОШ. Розглянуті окремі способи здійснення групового навчання, приведені приклади різних форм групової взаємодії учнів та вчителя.

Ключові слова: *інноваційні технології, інтерактивні методи, групове навчання.*

Традиційна дидактика головну увагу приділяла діяльності вчителя, вдосконаленню процесу передачі ним знань, а не учінню учня щодо засвоєння цих знань. Сучасна прогресивна дидактика в центр уваги ставить діяльність учня. Роль учителя полягає в тому, що, зважаючи на особливості предмета, на вік учнів, він веде їх сходинками процесу пізнання від відомого до невідомого, спираючись на їх активність і самостійність. Ці сходинки-етапи процесу навчання: цілеутворення, мотивація, зміст, форми і методи, результат [7].

Проблема є в тому, що з розвитком науки та техніки росте обсяг та складність

інформації, отже, з часом усе більше проявляється невідповідність між кількістю інформації та можливостями щодо її засвоєння та переробки. Це вимагає вдосконалення системи освіти та пошуку нових шляхів ефективної передачі знань.

Як показують дослідження (П. Я. Гальперін, О. В. Вашук, О. М. Леонт'єв, А. М. Матюшин) [1; 2; 4], успішне оволодіння сучасними знаннями й ефективне застосування їх на практиці значною мірою визначається інтелектуальним розвитком особистості. Людина, в якій сформоване діалектичне мислення та пізнавальний інтерес, значно швидше орієнтується в новій інформації, більше здатна до самоосвіти та наукової діяльності. Це можливо за широкого застосування засобів активізації пізнавальної діяльності.

Даній проблемі присвятили дослідження відомі педагоги і психологи сучасності: В. О. Онищук, П. І. Підкасистий, О. А. Рільсон, М. Н. Скаткін, Б. П. Єсіпов та ін.

Під час використання активних методик учень більшою мірою стає об'єктом навчання, вступає у діалог з учителем, виконує творчі, проблемні завдання; буває і зворотний зв'язок – запитання від учня до вчителя. Учень устанавлює індивідуальний контакт з учителем, а не з членами групи. Такі методики займають нині помітне місце на практичних та лабораторних заняттях, в самостійній роботі учнів [7; 8]. Проте вони мають обмежені можливості у зміні позиції учня, оскільки він не завжди перебуває у стані того, хто вчиться.

Ми вважаємо, що майбутнє за інноваційними технологіями навчання, а саме за інтерактивними методами, тому що вони, в одному випадку, ставлять учня в позицію режисера, в другому – в позицію вчителя, в третьому – консультанта, в четвертому – творця або художника, в п'ятому – організатора діяльності однокласників, в шостому – в позицію учня, в сьомому – організатора взаємонавчання. Чим різноманітніша позиція, тим повніше розвивається особистість учня, його розумова діяльність набуває системного характеру, виробляється гнучкість мислення і дій.

Метою статті є висвітлення можливостей та доцільності використання інтерактивних методик у трудовому навчанні учнів ЗОШ.

Слово “інтерактив” прийшло до нас з англійської від слова “interact”. “Inter” – “взаємна”, “act” – “діяльність”. Інтерактивний – означає властивість взаємодіяти або перебувати в режим бесіди, діалогу з будь-чим, або з будь-ким. Отже, інтерактивне навчання – це, перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія учителя й учня. В ході діалогового навчання учні вчать критично мислити, розв'язувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми.

Отже, інтерактивні методики передбачають навчання у співробітництві: і учень, і вчитель є суб'єктами навчання. Вчитель виступає лише у ролі більш досвідченого організатора навчального процесу. Всі учасники начального процесу при цьому взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно розв'язують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії, результати праці своїх однокласників і свою власну поведінку. Учні заглиблюються в атмосферу ділового співробітництва з розв'язання проблеми, яка є найсприятливішою для вироблення навичок і якостей особистості. Особливістю цих методик є те, що вони є найбільш природними, створюють сприятливі умови для формування вмінь і навичок, дають можливість виявити свої інтелектуальні якості.

Найефективнішими інтерактивними методиками є такі, які забезпечують теоретичну і практичну підготовленість учня до творчого застосування знань, умінь і навичок у навчальній та трудовій діяльності. Забезпечити використання інтерактивної методики можливо в умовах групової організації навчально-трудова діяльності учнів. Робота в малих групах надає всім учасникам можливість діяти, практикувати навички співробітництва міжособистісного спілкування, зокрема, оволодівати прийомами

активного слухання, виробляти загальне рішення, формувати майстерність розв'язання педагогічних завдань, конфліктів.

Навчально-трудова діяльність учнів у складі малих груп, на відміну від фронтальної та індивідуальної, не ізолює учнів один від одного, а навпаки, дає змогу реалізувати природне прагнення до спілкування, взаємодопомоги, співробітництва, до активного засвоєння навчального матеріалу. Найбільші потенційні можливості має групова форма роботи на уроці з трудового навчання на етапах актуалізації опорних знань, закріплення, поглиблення, систематизації знань.

Окремі способи здійснення групового навчання:

1-й спосіб: усім функціонуючим у даному класі групам учитель дає виконувати одне й те ж саме завдання. Одержавши завдання, кожна група приступає до їх виконання. Учні мають зрозуміти, що тільки свідомою і наполегливою роботою в групі вони зможуть досягти високого індивідуального результату навчання й одержати високу оцінку вчителя.

2-й спосіб: різним групам в класі пропонується виконання різних групових завдань. Незважаючи на це, цілісність пізнавальної діяльності всього класу зберігається, оскільки залишаються спільними освітні, виховні й розвивальні цілі заняття.

3-й спосіб: кожна група працює над виконанням частини спільного для всього класу завдання. Така робота обов'язково завершується колективним обговоренням, представленням, захистом виконаних завдань. Головні підсумки такого обговорення фіксуються у письмовій формі всіма присутніми на занятті.

4-й спосіб: групова діяльність організується в групах мінімального складу – із двох осіб. Звідси й назва діяльності – парна навчально-трудова діяльність.

5-й спосіб: іноді виконання групового завдання потребує розподілу навчальної роботи між її учасниками. У цьому разі кожен член групи виконує частину спільного завдання і таку навчально-трудова діяльність можна назвати індивідуально-груповою. Її виконання оцінюється й обговорюється спочатку в групі, а потім вже виноситься на розгляд усього класу та вчителя.

Комплектуючи групи, педагог повинен враховувати симпатії, спільність інтересів, потреб, спрямувань учнів.

На етапі підготовки організації групової навчально-трудова діяльності учнів на уроці вчитель повинен: проаналізувати зміст навчального матеріалу з конкретної теми і скласти перелік базових знань і вмінь; визначитися з вибором видів навчальних занять та їх кількістю при вивченні конкретної теми; підготувати завдання для групової роботи та індивідуальної перевірки знань і вмінь учнів. Завдяки переліку знань і вмінь перед членами груп відразу постає весь обсяг знань і складність матеріалу, що вивчається. Перелік базових знань і вмінь має бути результатом аналізу програми. Він стосується не тільки даної теми, а й попередніх, якщо це має принципове значення для здобуття нових знань. Учні треба ознайомити з переліками знань та вмінь на самому початку вивчення теми. Це акцентує їхню увагу на вивченні нової теми, стає своєрідним довідником завдань, змісту і результатів групової навчальної діяльності. Адже всі зазначені знання і вміння підлягають засвоєнню під час сукупної діяльності у складі малих навчальних груп.

Упровадження в навчальний процес групової роботи учнів потребує від учителя знання внутрішньої структури класу і психолого-педагогічних характеристик кожного учня; бездоганного володіння предметом і методикою його викладання; усвідомлення мети і завдань групової діяльності; вміння забезпечувати повноцінне функціонування трудового навчання.

Для забезпечення високого рівня активності учнів під час виконання групових завдань учитель під час їх складання повинен додержуватися таких вимог:

– обсяг завдань повинен бути таким, щоб можна було здійснювати закріплення і перевірку необхідного мінімуму знань;

– рівень складності завдань повинен відповідати рівню засвоєння відповідного навчального матеріалу;

– складання завдань має бути диференційованим.

Перевірку індивідуальних досягнень кожного суб'єкта групового навчання найбільш доцільно здійснювати:

- на початку уроку з метою оперативного усного опитування учнів всього класу;
- перед вивченням нового матеріалу з метою актуалізації попередньо набутих знань;
- під час обговорення об'єктів виготовлення;
- після вивчення нового матеріалу з метою його закріплення й систематизації.

Зараз методистами і вчителями розроблено немало методик групової роботи [1; 5]. Найбільш відомі з них “Велике коло”, “Акваріум”, “Мозковий штурм”, “Дебати”, “Займи позицію” тощо. Ці форми ефективні тоді, коли на уроці розглядається будь-яка проблема в цілому, про яку учні мають початкові уявлення, отримані на заняттях раніше або з життєвого досвіду.

Роботу з учнями 5-9 класів найкраще починати з найпростіших форм. Цінне в них те, що вони дають змогу дитині висловити не тільки свою думку, а й почути аргументи партнера по грі, іноді відмовившись від своєї точки зору або суттєво змінивши її.

1. Найбільш проста форма групової взаємодії – “Велике коло”. Робота проходить три етапи:

- 1) учні сідають на стільцях у вигляді великого кола. Вчитель формулює проблему;
- 2) протягом певного часу кожен учень індивідуально записує пропозицію для розв'язання проблеми;
- 3) кожен учень по колу зачитує свої пропозиції, група мовчки заслуховує (не критикує) і проводить голосування по кожному пункту.

“Велике коло” доцільно використовувати і тоді, коли необхідно швидко вирішити будь-яке питання. За допомогою даної форми можна, наприклад, удосконалити конструкцію відомого виробу, скласти технологічну послідовність виготовлення виробу, розробити документацію, пропонувати новий виріб тощо.

2. “Акваріум” – форма діалогу, коли учням пропонують обговорити проблему “перед обличчям громадськості”. Мала група вибирає того, кому можна довірити довести діалог з проблеми. Іноді може бути кілька бажаючих. Усі інші учні виступають у ролі глядачів. Цей організований прийом дає можливість учням побачити своїх однолітків збоку, тобто побачити, як вони спілкуються, як реагують на чужі думки, як аргументують свою думку тощо.

3. “Мозковий штурм” – всім відомий і широко розповсюджений метод, автором якого є Апекс Осборн. Спочатку група учнів активно пропонує різні ідеї, потім інша група учнів обирає кращу ідею і намагається розвинути її через аналіз недоліків та переваг.

4. Метод Едварда де Бона “Шість капелюхів”. У ході творчого процесу учень по черзі одягає шість капелюхів різного кольору. У білому капелюсі він безпристрасно перевіряє факти з теми, або проблеми; в чорному капелюсі – намагається знайти негативні риси; в жовтому капелюсі – аналізує позитивні моменти; у зеленому – генерує нові ідеї; у червоному капелюсі може дозволити активну емоційну реакцію. І на прикінці, у блакитному капелюсі підводяться підсумки роботи.

Якщо пасивні методики в основному зорієнтовані на рівень знань і розуміння, то активні та інтерактивні методики охоплюють усі пізнавальні рівні. Під час їх застосування, оскільки вони передбачають навчання через дію, відтворюються ситуації, взаємовідносини, завдання, характерні для щоденної педагогічної діяльності.

Зміст розробки та використання інтерактивних методик на уроках трудового навчання полягає не в новизні, оригінальності, а в підвищенні якості навчального процесу. Значення інтерактивних методик полягає в активізації пізнавальної і трудової діяльності учнів, підвищенні інтересу до занять трудового навчання. Завдяки їм у школярів створюється установка на творчу діяльність, на постійний пошук, що так важливо.

За інтерактивного трудового навчання навчально-трудова процес організовується таким чином, що практично всі учні задіяні у навчальній і трудовій діяльності мають

можливість діяти залежно від наявних знань. Спільна діяльність учнів у процесі засвоєння навчального матеріалу означає, що кожен учень вносить свій особистий вклад, здійснюється обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Причому все це відбувається за умови взаємної підтримки і в атмосфері доброзичливості, що дає змогу не лише здобувати нові знання, а й розвивати пізнавальну діяльність.

Подальшого вивчення потребує проблема активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення теоретичного матеріалу на заняттях з трудового навчання, які проводяться у формі ділових, рольових та дидактичних ігор.

Використана література:

1. Ващук О. В. Активізація пізнавальної діяльності учнів 5-7 класів у процесі самостійної роботи на уроках трудового навчання засобами нових інформаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук / О. В. Ващук. – К., 2001. – 210 с.
2. Гальперин П. Я. Введение в психологию / П. Я. Гальперин. – М. : Наука, 1976. – 176 с.
3. Гребенюк О. С. Проблемы формирования мотивации учения и труда учащихся средних профтехучилищ: дидактический аспект / О. С. Гребенюк. – М. : Педагогика, 1985. – 182 с.
4. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. – М. : Политиздат, 1977. – 304 с.
5. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К. : Просвіта, 2000. – 368 с.
6. Пінчук В. М. Інноваційні процеси – підґрунтя проектування нових освітніх технологій / В. М. Пінчук // Освіта і управління. – 1998. – № 3. – С. 88-97.
7. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
8. Шамова Н. И. Активация учения школьников / Н. И. Шамова. – М. : Педагогика, 1982. – 208 с.

Силохин Ю. В. Использование интерактивных методик в трудовом обучении учащихся.

В статье освещены возможности и целесообразность использования интерактивных методик в трудовом обучении учащихся ОСШ. Рассмотрены некоторые способы осуществления группового обучения, приведены примеры различных форм группового взаимодействия учащихся и учителя.

Ключевые слова: инновационные технологии, интерактивные методы, групповое обучение.

Silokhin Y. V. Interactive methods in labor training students.

In the article the lighted up possibilities and expediency of the use of interactive methodologies are in the labour studies of students of general schools. The considered separate methods are the realizations of group studies, resulted examples of different forms of group cooperation of students and teacher.

Keywords: innovative technologies, interactive methods, group studies.

УДК 378.016:53

Сільвейстр А. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

МІСЦЕ ФІЗИКИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ І БІОЛОГІЇ

У статті показано та обґрунтовано роль і місце курсу загальної фізики у підготовці майбутніх учителів хімії і біології. Оволодівши відповідними знаннями і вміннями з курсу загальної фізики, студенти відповідних спеціальностей можуть їх використовувати при вивченні фахових дисциплін.